

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Міністерство освіти і науки України
**Національний університет «Чернігівська
політехніка»**

*Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки
та адміністрування*

Кафедра менеджменту та адміністрування

СИЛАБУС

**Міжнародні економічні відносини підприємств
(ВК 38)**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

[Signature] О.М.Руденко

(підпис) (прізвище та ініціали)

«26» 08 2024 р.

Розробник (-и): Повна Світлана Вікторівна, к.е.н., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри Менеджменту та адміністрування

Протокол від «26» серпня 2024р. №11

Гарант освітньої програми «Менеджмент»

[Signature] (О.В.Попело)

(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	Третій рік, шостий семестр, перший (бакалаврський) рівень ОПП «Менеджмент»
Викладач (-і)	Повна Світлана Вікторівна, к.е.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/kafedra/vikladachi-kafedri/
Контакти викладача	svitlanapovna@gmail.com

2. Анотація курсу. У сучасних умовах глобалізації та міжнародної інтеграції розвиток підприємств, галузей економіки та держави в цілому залежить від формування відносин у сфері міжнародної торгівлі, розвитку світового ринку товарів та послуг, сировинних ресурсів, процесів диверсифікації, міжнародної міграції, рівня платіжного балансу, формування сучасної системи освіти тощо. Курс „Міжнародні економічні відносини підприємств” призначений для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент».

3. Мета та цілі курсу. Метою викладання навчальної дисципліни „Міжнародні економічні відносини підприємств” є формування науково-професійного світогляду майбутнього фахівця спеціальності «Менеджмент» в області сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у сфері міжнародних економічних відносин підприємств, відповідних компетентностей на основі засвоєння основних теоретичних положень та опанування необхідними практичними навичками, що дозволяють розуміти процеси, що відбуваються у міжнародній економіці.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 18. Аналізувати міжнародне середовище бізнесу на сучасному етапі розвитку світової економіки та оцінювати можливості здійснення міжнародних операцій вітчизняними підприємствами з точки зору економічної доцільності та комерційної ефективності.

5. Пререквізити. –

6. Обсяг курсу. 4 кредити (120 годин), 40 годин аудиторних занять, 80 годин самостійної роботи, екзамен.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	22
Практичні заняття	18
Самостійна робота	80
Індивідуальне завдання – контрольна робота	
Всього кредитів	4

Форма проведення занять: лекційні, практичні заняття, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1. Основні поняття міжнародної економіки

Тема 1.1 Світове господарство та міжнародна економіка

Сутність та характерні риси світового господарства. Основні етапи розвитку світового господарства. Світове господарство як система. Особливості сучасного етапу розвитку світового господарства. Міжнародна економічна система. Міжнародні економічні відносини. Форми діяльності підприємств на міжнародному ринку. Міжнародна економіка та її структура.

Тема 2. Міжнародна економічна діяльність

Міжнародна економічна діяльність суб'єктів господарювання, її сутність, характеристика. Форми міжнародної економічної діяльності. Сутність та види транснаціональних компаній, основні напрями їх діяльності. Вільні економічні зони в системі міжнародної економічної діяльності: сутність та види.

Тема 3. Середовище міжнародних економічних відносин

Внутрішнє і зовнішнє середовище міжнародних економічних відносин. Головні показники участі економік в світогосподарських процесах. Індекс людського розвитку як узагальнюючий інтегральний показник розвитку суспільств.

Змістовий модуль 2. Міжнародний поділ праці у міжнародних економічних відносинах

Тема 4. Міжнародний поділ праці

Сутність, структура та основні риси світового ринку праці. Забезпеченість економічними ресурсами як передумова МПП. Закономірності включення країн в міжнародний поділ праці. Міжнародна спеціалізація. Форми міжнародного кооперування. Погляди на сутність і трансформаційні можливості МПП. Україна в системі сучасного міжнародного поділу праці.

Тема 5. Міжнародна міграція робочої сили

Міграція робочої сили. Шляхи формування міжнародного ринку праці. Сегменти міжнародного ринку праці. Класифікація робочої сили. Чинники впливу на формування ринку праці. Тенденції сучасного етапу розвитку ринку праці. Масштаби, форми, напрями міграційних процесів. Регулювання міжнародної міграції робочої сили.

Змістовий модуль 3. Міжнародна торгівля товарами та послугами

Тема 6. Міжнародна торгівля

Сутність міжнародної торгівлі та її роль в системі світогосподарських зв'язків. Структурно-логічна схема міжнародної торгівлі. Еволюція теорій міжнародної торгівлі: меркантилізму (раннього та пізнього); переваг (абсолютних і відносних); факторів виробництва; неотехнологічні; конкурентоспроможності. Види сучасної міжнародної торгівлі. Ціноутворення в міжнародній торгівлі.

Тема 7. Світовий ринок товарів і послуг

Методи міжнародної торгівлі. Торгівля напряму та непрямая торгівля (через посередників, через організовані товарні ринки). Види міжнародних посередницьких

операцій. Міжнародні товарні біржі. Міжнародні товарні аукціони. Міжнародний тендер, етапи його проведення. Регулювання міжнародних торговельно-економічних відносин.

Тема 8. Вплив сировинних ресурсів на міжнародну економічну діяльність

Основні ознаки глобалізації. Класифікація ресурсів. Значення сировинних ресурсів у розвитку міжнародних економічних відносин. Природні ресурси і міжнародні ринки. Сировинні ресурси у світовій торгівлі.

Тема 9. Міжнародний науково-технічний обмін

Технології як предмет міжнародного обміну. Основні форми трансферу і правового захисту інновацій і технологій. Особливості світового ринку технологій. Міжнародні організації, що регулюють обмін технологій.

Змістовий модуль 4. Міжнародні інтеграційні процеси

Тема 10. Міжнародна економічна інтеграція

Поняття та основні риси міжнародної економічної інтеграції. Концепції розвитку міжнародної економічної інтеграції. Розвиток регіональної економічної інтеграції. Ефективність міжнародної економічної інтеграції.

Тема 11. Інтеграційні процеси в Європейському Союзі

Розвиток економічної інтеграції в ЄС. Вільне переміщення факторів виробництва на спільному ринку ЄС. Механізм, критерії та основні етапи прийняття нових членів до ЄС. Україна в процесі Європейської інтеграції.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Рейтингове оцінювання за 100-бальною системою: поточний контроль – 70 балів (захист практичних робіт, результати тестових завдань з кожного змістового модуля). Підсумковий контроль – 30 балів (екзамен).
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	Контрольна робота передбачає розгляд теоретичних питань та оцінку позиції України за міжнародними індексами
Практичні (лабораторні) заняття	Кожне практичне заняття оцінюється максимально у 5 балів за умови виконання індивідуального завдання та захисту практичної роботи
Умови допуску до підсумкового контролю	ЗВО допускається до екзамену за умови захисту всіх практичних робіт і здачі модульних контролів. У разі, якщо протягом семестру ЗВО не набрав 25 балів, то йому дозволяється перескладання модульних контролів, які носять тестовий характер.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Основні поняття міжнародної економіки	
Виконання практичних робіт	0-5
Поточний контроль	0-10
Змістовий модуль 2. Міжнародний поділ праці у міжнародних економічних відносинах	

Виконання практичних робіт	0-5
Поточний контроль	0-10
Змістовий модуль 3. Міжнародна торгівля товарами та послугами	
Виконання практичних робіт	0-10
Поточний контроль	0-10
Змістовий модуль 4. Міжнародні інтеграційні процеси	
Виконання практичних робіт	0-10
Поточний контроль	0-10
Усього поточний і проміжний модульний контроль	0-70
Семестровий контроль (Екзамен)	0-30
Разом	0-100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (25), він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»».

Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до «Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»». Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних

завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі практичної роботи оцінюється в 1 бал за кожну практичну роботу. Своєчасність здачі контрольної роботи оцінюється в 2 бали. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність 8 поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямками курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні контрольної роботи (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»». Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

Базова література

1. International Economic Association. URL: <https://iea-world.org/>
2. Гуткевич С.О. Міжнародна економіка: підруч. / С.О. Гуткевич, М.Д.Корінько, Ю.М.Сафонов. - 3-е вид., перероблене та доповнене. – Вид-во «Діса Плюс», 2021. – 428 с.

3. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник / А.І. Боярчук, Р.П. Огородник, І.А. Плющик, Н.М. Антофій, Н.Є. Федорова – Херсон, ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», – 2018. – 374 с.
4. Перерва П.Г., Максименко Я.А., Климова С.О., Сокол К.М., Гарник Л.П. Міжнародна економіка: основні поняття / Навчально-методичний посібник // Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». – Харків : НТУ «ХПІ», 2020. – 39 с.
5. Сучасна міжнародна економіка: Підручник / за ред В.М.Тарасевича. – Дніпро: ПБП «Економіка», 2019. – 386 с.

Допоміжна література

1. **Повна С.** Стратегічні напрями конкурентоспроможного розвитку аграрного сектора та харчової промисловості у контексті забезпечення сталого розвитку країни в умовах глобалізації // Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал. – Чернігів: Національний університет «Чернігівська політехніка», 2021.– № 3 (27). – С. 123-131. DOI: 10.25140/2411-5215-2021-3(27)-123-131
2. **Повна С.** Міжрегіональні економічні зв'язки в контексті формування конкурентоспроможності держав: світовий досвід та висновки для України // Проблеми і перспективи економіки та управління: науковий журнал. – Чернігів: ЧНТУ, 2019.– № 4 (20). – С.72-79. DOI: 10.25140/2411-5215-2019-4(20)-72-79.
3. **Повна С.** Вплив експортної спрямованості аграрного сектора на стратегічні орієнтири розвитку харчової промисловості в контексті сталого розвитку України // Стратегічні орієнтири сталого розвитку в Україні та світі : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених (м. Чернігів, 14 травня 2021 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. С.90-92.
4. Європейська асоціація венчурного капіталу: [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://www.evca.com>
5. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях [текст] підруч. / Ю. Г. Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 228 с.
6. Міжнародна економіка : конспект лекцій для здобувачів ступеню вищ. освіти «бакалавр» спец. 075 «Маркетинг» / уклад.: С. О. Полковниченко ; Каф. маркетингу, PR-технологій та логістики. - Чернігів : РВВ НУ «Чернігівська політехніка», 2020. - 149 С.
7. Міжнародна економіка: Метод. вказ. до вик. контр. роботи з дисц. Міжнар. економіка для студ. напр. підг. - 6.030508 `Фінанси і кредит`, 6.030509 `Облік і аудит` всіх форм навч. / Укл.: О.І.Гонта, Ж.В.Дерій, Т.І.Зосименко, Н.В.Ребенок; Каф. ЕТіЕП. - Чернігів : ЧДТУ, 2009. - 20 С.
8. Міжнародна економіка : метод. вказівки до виконання контрол. роботи для студентів спец. 075 `Маркетинг` ступеню вищої освіти `бакалавр` / уклад.: С. О. Полковниченко ; Каф. маркетингу, PR-технологій та логістики. - Чернігів : РВВ ЧНТУ, 2019. - 21 С.
9. Міжнародна економіка : метод. вказівки до виконання контрол. роботи з дисципліни «Міжнародна економіка» для здобувачів вищ. освіти освіт. ступеня «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спец. 072 `Фінанси, банк. справа та страхування` (заоч. форма навч.) / уклад.: Н. І. Холявко, І. В. Садчикова ; Каф. фінансів, банк. справи та страхування. - Чернігів : РВВ НУ «Чернігівська політехніка», 2021. - 16 С.
10. Міжнародна економіка : метод. вказівки до практ. занять та самост. роботи для студентів спец. 075 `Маркетинг` ступеню вищ. освіти `бакалавр` / уклад.: С. О. Полковниченко ; Каф. маркетингу, PR-технологій та логістики. - Чернігів : РВВ ЧНТУ, 2019. - 77 С.
11. Міжнародна економіка : методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи для студентів ступеню вищої освіти `бакалавр` спец. 075 `Маркетинг` всіх форм

- навчання / уклад.: Т. М. Пшенична, Ю. В. Кирилюк ; Каф. маркетингу, PR-технол. та логістики. - Чернігів : РВВ ЧНТУ, 2017. - 36 С.
12. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. ; за заг. ред. С. М. Макухи. - Х. : Право, 2012. - 192 с.
 13. Міжнародна економіка : Навч. посібник / Під. ред. Ю.Г. Козака, В.М.Новацького. - К : АртЕк, 2002. - 436 С.
 14. Міжнародна економіка : навчальний посібник : рекомендовано МОН України / за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, В.М. Осипова. - Київ : Центр учбової літератури, 2008. - 1117 С.
 15. Міжнародна економіка : навчальний посібник : рекомендовано МОН України / Г.Е. Гронтковська, О.І. Ряба, А.М. Венцурик, О.І. Красновська. - Київ. : ЦУЛ, 2018. - 382 С.
 16. Міжнародна економіка : підручник / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук. — К. : КНЕУ, 2014. — 762 с.
 17. Міжнародна економіка : підручник: затверджено МОН молоді та спорту України / В. В. Білоцерківець, О. О. Завгородня, В. К. Лебедева та ін.; за ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича. - К : Центр навчальної літератури, 2012. - 414 С.
 18. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини // Міжнародні економічні відносини та менеджмент в умовах посилення глобалізаційних процесів : навч. посіб. / І.М. Бутко, М.П. Бутко, Ж.В. Дерій, М.Ю. Дітковська, С.М. Задорожна, інш.. - К. : ЦУЛ, 2016. - С.11-39.
 19. Міжнародна економіка. Підручник./ За ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
 20. Одягайло, Б.М. Міжнародна економіка : навч. посібник / Б.М. Одягайло. - К. : Знання, 2005. - 398 С.
 21. Савельєв Є. В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів: Підручник для магістрів з міжнародної економіки. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 450 с.